

עושה שלום

בטאון בית הוראה ולשכה לממונות
ענניי כולל "זכור לאברהם" וביה"כ "משכן הקודש"
ביתר עילית

גליון מס' 35

עושה שלום

פרשת לך לך

הרה"ג ר' אפרים עמאש שליט"א
ראש בית ההוראה

שאלה: האם יש חובה לשמוע למועצת חכמי התורה ומועצת גדולי התורה בנוגע לבחירות או שאין חיוב לשמוע לדבריהם ואפשר לבחור למפלגות חדשות שהוקמו ע"י רבנים אחרים?

תשובה: יש חובה לשמוע לרבנים וחכמי ישראל הנחשבים כמנהיגים את היהדות החרדית (אשכנזים לאשכנזים וספרדים לספרדים) כמבואר במסכת ר"ה (דף כ"ה ע"ב): "יפתח בדורו כשמואל בדורו ללמדך שאפי' קל שבקלים ונתמנה פרנס על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים. ואומר ובאתה אל הכהנים והלויים ואל השופט אשר יהיה בימים בהם וכו' אין לך לילך אלא אצל שופט שבימיו".

הרי מבואר בגמ' באופן ברור שמי שנתמנה פרנס על הציבור מחוייבים לשמוע להוראותיו מן התורה מדין "ועשית ככל אשר יורוך" ע"ש. והתורה נצחית ולא משתנה, ומוכרח להיות שבכל דור יש את השופט בישראל שנתמנה לפרנס על הציבור.

זה לשון החינוך (מצוה תצ"ה) "ובכלל המצוה ג"כ לשמע ולעשות בכל זמן וזמן כמצות השופט, כלומר החכם הגדול אשר יהיה בינינו בזמננו, וכמו שדרשו ז"ל ואל השופט וכו' יפתח בדורו וכו'. ועובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו מבטל עשה זה. וענשו גדול מאוד שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו, ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת". עכ"ל.

ואמנם יש ספק בזמנינו מי נחשב החכם הגדול, לכן הבאנו לשון הגמ' בר"ה "שנתמנה פרנס על הדור", ואין לנו בזמנינו קיבוץ חכמים יותר גדול מאשר מועצת חכמי התורה, ומועצת גדולי התורה, (באשר אין ספק שמועצות אלו נתייסדו ע"י גדולי עולם מבלי שום פקפוק ונבחרו על ידם גדולי החכמים אשר חלק קיימים עד היום וחלק נתמנו על ידי החכמים שבאו אחר כך).

א"כ כל החולק על מועצות אלו (וק"ו מי שמקים מפלגה חדשה) עובר איסור חמור כנ"ל. והחינוך הדגיש "בכל זמן וזמן".

וכ"כ המהרי"ק (שורש קס"א) "שמה שאמרו יפתח בדורו כשמואל בדורו, היינו שלא לסרב נגדו על הוראתו ועל תקנתו אבל לא לענין כבוד ת"ח וכו'", מבואר שאף שלענין גדלות בתורה אין כבודם כמו של הראשונים, מ"מ החיוב לשמוע לדבריהם לא נשתנה.

העולה להלכה: חיוב גמור לשמוע למועצת חכמי וגדולי התורה, והעובר על כך ואינו שומע עובר באיסור חמור מאוד.

הרה"ג ר' יצחק מועלם שליט"א
רב העיר ביתר עילית

שאלה: מוהל הנוהג לעשות הפרדה קודם המילה ע"י מחט הפרדה, האם מותר לעשות כן גם בבית מילה בשבת?

תשובה: עניין מחט ההפרדה כבר נמצא בדברי רבותינו האחרונים, וכמוש"כ הגאון יעב"ץ (סידור בית יעקב הלכות מילה אות ס"א) שיש להשתמש במחט בלי עוקץ חד בראשו לבחון אם העור דבוק בבשר הגיד עיי"ש, וכ"כ בספרו מגדל עוז (ברכה עליונה נחל תשיעי סוף אות ה').

לענין אם מותר לעשות כן בשבת, עיין בספר חזו"ע (שבת ג' עמוד ש"ג), וכ"כ בספר שלחן שלמה (סי' של"א אות ל"ג), ובשו"ת שבט הלוי (יו"ד ח"ד סוף סימן קל"ד). כולם הלכו ביסוד דהוי דבר שאין בו משום פס"ר, שהרי לא בהכרח יצא דם א"כ הוי דבר שאינו מתכוון ומותר, וכ' הרב חזו"ע דאפי' אם היה פס"ר חשיב ליה פס"ר בדרבנן, שהרי אינו צריך לדם וא"כ הוי פס"ר דלא נחא ליה באיסור דרבנן דמותר אף לכתחילה, וכמוש"כ התוס' (שבת ק"ג.) עיי"ש, וע"ע ביחזו"ד (ח"ו סי' נ"ג) ועוד דהוי צורך מצוה. אלא שצ"ב אם הוי פס"ר בהוצאת הדם איך שרי מצד שאינו צריך לדם, הרי עשיית המוהלים את מעשה הפרדה הוא כדי לייפות את הברית ע"י שלא יישאר מעור הפריעה הרבה, וא"כ חשיב לצורך והוי מלאכה הצריכה לגופה.

וכמו הנוטל ציפורניו בכלי, וכן שפמו שחייב משום גזז, ואע"פ שאין צריך לגוף הציפורניים והשיער, וכן לגבי מילה מצוין שהתירה תורה למול בשבת ואע"פ שאינו צריך לדם, אלא כיון שמתקן הוא אצל תינוק היה הו"א לאסור, ולכן באה התורה והתירה, א"כ מה לי מתקן בכלי או מתקן בתינוק.

כמבואר בגמ' (שבת ק"ו.) ועיין ברמב"ן שם שם שבמילה אע"פ שאינו צריך לדם הוי מלאכה הצריכה לגופה שהרי רוצה שיהיה אדם זה מהול עיי"ש, שהרי רק עי"ז מותר לאכול בתרומה ואביו שוחט עליו את הפסח עיי"ש.

ולא גרע מתוס' (ב"מ ל' ד"ה אף עובד) בדין פסול בפרה אדומה שנפסלה כשעלה עליה עול אפי' דלא נחא ליה, דהוי פס"ר לפוסלה כיון שיש רצון אחר. וכן לגבי פרת חטאת כ' תוס' אפי' דלא נחא ליה, כיון שניחא שעושה מלאכה פסלה, וא"כ גם כאן נחא ליה לעצם מעשה המילה, וחשיב פס"ר בדאורייתא.

ועוד גם אם נאמר שאינו פס"ר בהוצאת הדם, וכמו שיש מוהלים האומרים אם עושה בנחת לא יוצא דם, מ"מ הרי יש כאן מעשה הפרדה של שני עורות, וא"כ הוי מיעוט יניקה דאסור גם בבשר האדם.

שהרי בתחילה היו העורות מחוברים ויונקים, ולשיטת הרמב"ם איסור מיעוט יניקה הוא דאורייתא משום מלאכת גזז. ועיין בט"ז (סימן של"ו) והובאו דבריו בביאור הלכה (ד"ה יבלת) שבתולש עור האדם חייב משום גזז. וא"כ לרמב"ם כיון דממעט יניקה עובר משום תולש דאורייתא.

ודלא כרש"י ותוס' (שבת פ') שפי' דבמיעוט יניקה עובר איסור דרבנן והוי פס"ר באיסור דאורייתא.

[ועיין עוד בריב"ש (סי' שצ"ד) שחייב בנטילת ציפורניים דאורייתא, וכ"כ בב"ה (ר"ס ש"מ) שכן דעת גדולי הראשונים, וע"ע משנ"ב (סי' ש"מ ס"ק ה').] ועיין ביחזו"ע דעת שם שהביא ראשונים דמוכח שחייבים משום גזז בבשר האדם, ויש חולקים עיי"ש. ועיין במשנה הלכות (ח"ו סי' קע"א) שמאריך לומר כן, ולדבריו גם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל לא התייר לכתחילה.

כל האמור הוא לעניין שבת החמורה, אך מלבד זאת יש פולמוס גדול באחרונים האם ראוי לעשות הפרדה קודם המילה, בשבוע הבא נביא בעז"ה את דברי האחרונים בעניין, ומסקנת הדין בהלכה זו.

שואל ומשיב

שאלות שנשאלו בבית ההוראה

שאלה: ראובן מכיר תזמורות וזמרים לחתונות וכו', והחתנים פונים אליו כדי שיפנה לזמור ולתזמורת ויסגור איתם. שואל ראובן באופן שהשיג תזמורת טובה מאוד במחיר זול האם יכול לומר לחתן מחיר יותר גבוה ולקחת את ההפרש לעצמו, כיון שבאמת התזמורת והזמר שווים את המחיר הגבוה, או שאסור דסוף סוף בקשו מחיר נמוך?

תשובה: אסור לראובן לומר לחתן מחיר גבוה וליטול את ההפרש לעצמו, דנחשב רמאות וגזל, שעל סמך שקרו של ראובן החתן משלם יותר, אלא מותר לראובן ליטול דמי תיווך המקובלים בלבד. ובאופן שהמנהג הוא להרוויח מהתזמורות בלבד ולא לגבות מאומה מהחתן, אסור לראובן לגבות כלום מהחתן.

אולם אם ראובן יבקש מהזמר שידרוש סכום יותר גבוה ויתן לו ההפרש, ואח"כ יאמר לחתן המחיר הגבוה, אין כאן שקר ולא גזל. ולכאורה יהיה מותר, אך אם החתן פנה אליו בבקשה להשיג מחירים זולים יותר ולא רק כי ראובן מכיר את הזמרים וכד', אסור לראובן לעשות כן, מפני שמועיל בתפקידו.

שאלה: שוכר דירה שלא העביר את תשלום המים שבעירייה על שמו למרות בקשת בעה"ב. והנה לסוף שנה עקלו את החשבון של בעה"ב, ונתברר שהצטבר חוב גדול ושישנם ריביות שמחייבים לשלם, והעירייה תובעת זאת מבעה"ב. האם השוכר חייב לשלם לו את הריביות? **תשובה:** חוב המים והארנונה ברור הדבר שהשוכר חייב לשלם למשכיר. אך לגבי הריביות, הרי

טאבו משותף כהלכה

הרה"ג ר' יואב סימן טוב שליט"א

לשאלות ובירורים ניתן לפנות ללשכה לממונות - 'זכור לאברהם'

התייחסות למקרה זה, ולאחר בדיקת ההלכה, והתייעצות עם דינים מומחים בתחום פסק כדלהלן:
א. רוכש הדירה המקורית, כיוון שע"פ הסכם השותפות שבין השותפים כל אחד אחראי על דירתו וכן כל אחד אחראי על הבנייה שלו, ולו עצמו אין שום הנאה מקיר התמך, לכא' אינו צריך להשתתף בתשלום הנוסף.

הן אמת שהיה מקום לטעון כי בניית הקיר נמצאת במקום הנקרא משותף לכל השותפים ולכן האחריות לבנייה מוטלת על כולם, וכן לא קשור לאחריות על בנייה שקיבל כל אחד מהשותפים על הבנייה שלו כיוון שהבנייה הזו היא לפני מסירת הדירות, ונעשית ע"י היזם, ומשכך, האחריות מוטלת או על כולם או על היזם ולא על השותפים הנהנים בלבד, מ"מ מכיוון שכלפיו ניתן לומר כי חיובי השותפות נכנסים לתוקף רק לאחר מסירת הדירות אבל כל מה שקורה תוך כדי הבנייה אין לו שום שייכות ואחריות.

ב. לגבי שאר השותפים הנהנים מקיר התמך, מכיוון שהיזם התחייב למכור להם דירות מושלמות ומכיוון שכבר כתבו בשבועות הקודמים כי אין דינו כשותף או קבלן אלא כמכור דירה מושלמת. למרות שלגבי עליית המחירים כתבו שהוא מחלוקת והמוחזק יכול לומר קים לי וכו', מ"מ נראה בנד"ד שהתוספת הינה על הבנייה בפועל מחמת תנאי השטח ולא מצד סיבות חיצוניות, יותר נראה לומר שכאן לכ"ע הקבלן צריך לספוג את עלות בניית קיר התמך ונחשב ככל הוצאות הבנייה, וק"ו שיש לומר את טענת הרוכשים כי הקבלן פשע בכך שלא ערך הסכם בנייה מושלם ומפורט.

המשך הגידון ביזם אשר מכר דירה לכמה רוכשים בטאבו משותף - מקרה ה' תוך כדי הבנייה והחפירות נוצרו בעיות הנדסיות, חשש להתמוטטות ועוד, ולאחר הזמנת מהנדס המלווה, הורה המהנדס כי יש לבנות קיר תומך לאורך כל החצר ובגובה רב, הקבלן טען ובצדק, (משום שלא הייתה התייחסות בהסכם הבנייה מולו להוצאות בלתי צפויות), כי מגיע לו תוספת תשלום, היזם בליט בריה שילם לו את התוספת בבקשתו, ופנה לתבוע את התוספת מאת הרוכשים.

ברם גם כאן התגלע ויכוח בין הצדדים לטענת הרוכש את הדירה המקורית, בכלל אין לו שום קשר לאירוע הוא לא בנה ולא נהנה מקיר התמך, מי שצריך לשלם הם רק שאר הרוכשים שצריכים את הקיר בעקבות הבנייה עבורם.

מאידך טענות שאר הרוכשים - א. גם הם אינם צריכים לשלם מאומה, שהרי רכשו דירות מוכנות ועל היזם לספוג את ההוצאות הבלתי צפויות. ב. גם אם כן צריכים לשלם בעלמא, מ"מ בנד"ד אינם צריכים משום שהיזם פשע בעורכו את הסכם הבנייה מול הקבלן ולא התייחס להוצאות בלתי צפויות. ג. גם אם אכן מגיע תוספת תשלום ליזם בעקבות ההוצאה הבלתי צפויה, מ"מ לאחר ששאלו מספר קבלנים התברר להם כי המחיר ששילם היזם לקבלן הוא גבוה במיוחד, והיזם במקום להתווכח עם הקבלן על המחיר כיוון שחשב שהרוכשים ישלמו את ההוספה, הסכים לכל מה שהושת עליו, ולכן מסכימים לשלם (אם הם חייבים ע"פ הדין) רק את השווי המקובל של בניית הקיר.

כשהגיעו לבורר, בדק בהסכם המכירה והשיתוף שנערך בין היזם לרוכשים ובינם לבין עצמם ולא מצא

משיב כהלכה

מאמר מרבני ההוראה

ברכה שלוחה לגאון הרב ששון חטאב שליט"א לרגל הוצאת ספרו שיעורי שבת

ועיין בספר תפארת ציון הספדים על הגאון חכם בן ציון אבא שאול זצוק"ל (עמ' קל"ח) שבאו ממוסד לבנות לשאל על סיר עם אוכל בשרי לשבת, ובטעות כיסוהו ביום ו' בעודו על האש במכסה חלבי בן יומא, והורה להביא את המכסה ולמדוד את גודל הסיר ואחרי שהוא חישב את גודל הסיר פסק שהמאכל מותר באכילה כי יש בו שישנים נגד המכסה, אבל במכסה אין ס' נגד האוכל ונאסר, ומיד אמר לשואל לזרוק את המכסה מידו כי הוא מוקצה, הרי דאף שלקחו את המכסה בהיתר מ"מ כשהנפה למוקצה הורה להשליכו.

אך יש להבחין היאן הורה מעיקרא שיביאו את המכסה הרי ברור שהוא מוקצה מחמת גופו כי בסיר מוסדי אין ס' במכסה כנגד הבשר שבסיר, ואולי צריך שיש מקילים להשתמש בכלי שבלוע מאיסור לדברים קרים [עיי' י"ד סי' קכ"א], וכן יש מקילים להגעיל כלי בשבת במים שמונחים על האש (ראה פסקי תשובות סי' שכ"ג אות י"א), לכן התייר בשעת הצורך להביאו ואח"כ הורה לזרוקו, ואין ראייה מכאן למוקצה גמור.

ולמעשה המ"ב (סי' תנ"ז סק"ט) הקל לטלטל חלה שהופרשה ביו"ט [אף שהיא טמאה], אך בירושלמי (דמאי פ"ה ה"ב) מבואר בפירוש שנהפך למוקצה וצ"ע.

העולה להלכה: א. אם הגביה את הכלי לצורך גופו ומקומו מותר להניחו במקום שירצה, אבל אם הגביה את הכלי באיסור אפשר להקל, והמחמיר תבוא עליו ברכה. ב. אם היה בידו מוקצה בערב שבת ונכנסה שבת, יש להחמיר כדון הגביה מוקצה באיסור. ג. אם בשעה שהגביה את הדבר היה מותר ובידו הפך למוקצה, נראה להחמיר ולעזוב מיד את המוקצה.

הרה"ג ששון חטאב שליט"א

שאלה: מי שנטל בידו דבר המוקצה בשבת משום כלי שמלאכתו לאיסור, מה הם האופנים שצריך לעזוב מיד את המוקצה, ובאיזה אופן יכול להשאיר בידו את המוקצה עד שיניחו במקום שמור? **תשובה:** א. מבואר בשי"ע (או"ח סי' ש"ח ס"ג) שכלי שמלאכתו לאיסור שהגביהו לצורך גופו ומקומו רשאי כבר לקחתו לכל מקום שירצה, ואם הגביה אותו באיסור שלא לצורך גופו ומקומו, דעת המ"א (סק"ז) שגם בזה יכול להמשיך לטלטלו להיכן שירצה, והמ"ב (סק"ג) כותב שהגר"א חולק, אך החזו"א (י"ד סי' ר"ז סוסק"ה) העיר שהגר"א לא חולק על זה עיי"ש, ונחלקו הפוסקים האם המחלוקת היא גם במוקצה מחמת גופו, או שבוזה לכ"ע אסור, עיי' חזו"ע (ג' עמ' קע"א) שהביא את השיטות והסכים דהמחמיר תע"ב.

ב. מוקצה שבה לידו בערב שבת ונכנסה השבת האם גם זה נחשב בא לידו בהיתר, הנה ברמ"א (או"ח סי' רס"ו ס"ב) משמע להיתר בזה, והגר"א סקט"ז הוכיח מגמרא ותוספתא להחמיר, וקצת משמע שכן דעת מרן, דב"י (סי' ש"ב) הביא את האגודה שהתיר ללכת לחדר ולהפיל את כיסו שם, [שהו מקור דברי הרמ"א]. ובשי"ע הוא לא הביא את זה, וקצת משמע דלא ס"ל כהאגודה, ונראה דיש לכתחילה להחמיר בזה.

ג. עוד יש לזון אם היה דבר היתר בידו ותו"כ שתפס נהפך למוקצה, כגון שהפריש תרומה או חלה, וכעת החלה מוקצה כי היא חלה טמאה שאסורה באכילה האם חייב לזרוקה מידו, עיי' ארחות שבת (פי"ט הלכה ר"ג) שהביאו שיש ב' דיעות בפוסקים, או שישליכנו מיד, או שיכול לקחתו לאיזה מקום שירצה.

העלון מוקדש לע"נ מכלוף בן עליזה ע"ה

להנצחת העלון או לקבלתו במייל

BeitHoraaOsehShalom@gmail.com

לשכה לממונות 'זכור לאברהם'

055-6743601

Zachor123456@gmail.com

בית הוראה 'עושה שלום'

רחוב אש קודש 6 ביתר עילית

02-3750741

ניתן מענה לשאלות בהלכה בין השעות 00:00-8:00